

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

УЛАНОВИЧ БОГДАН АНАТОЛІЙОВИЧ

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗ ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З
ОПЛАТИ ПРАЦІ»
(КНП "ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ЛІКАРНЯ" ЧОР)**

**Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів 2020

Кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Навчально-наукового інституту економіки Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: д.е.н., професор Гоголь Тетяна Анатоліївна, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Національного університету «Чернігівська політехніка»

Рецензент: Д.е.н., проф. кафедри фінансів, банківської справи та страхування В.В. Виговська

Захист відбудеться «22» грудня 2020 р. о 9.00 год. на засіданні Екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська політехніка»

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
к.ф.-м., доц. Юрченко М.Є

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Охорона здоров'я — це система заходів з охорони здоров'я, запобігання та лікування хвороби людини, продовження тривалості її життя. Отже, система охорони здоров'я — це організаційна структура або система, що управляє відповідними ресурсами в процесі реалізації зазначених вище заходів. Виконання основного стратегічного завдання діяльності системи охорони здоров'я — збереження та зміцнення здоров'я населення, поліпшення якості медичної допомоги, розробка конкретних лікувальних і профілактичних заходів, форм і методів роботи окремих спеціалізованих служб — неможливо без знання основних характеристик, тенденцій та закономірностей стану здоров'я населення.

Облік виплат працівникам займає одне з центральних місць у системі бухгалтерського обліку, тому що є невід'ємною частиною діяльності будь-якої організації. У сучасних умовах правильна організація обліку і звітності в закладах охорони здоров'я є дуже важливою складовою процесу управління медициною в нашій країні. Мета організації обліку і звітності у медичних закладах — впорядкувати збирання, зберігання, аналіз медичної інформації, а також здійснювати контроль за діяльністю галузі охорони здоров'я. Слід зазначити, що на даний час питання оперативного, статистичного та бухгалтерського обліку в медичних закладах майже не досліджені в спеціальній науковій літературі з обліку та управління. Окрім відсутності теоретичної бази з організації обліку в медичних закладах, також спостерігається недосконалість нормативно-правової бази регулювання. На даний час відсутні окремі нормативні акти, які б комплексно регламентували порядок ведення господарського обліку в різних закладах сфери охорони здоров'я. Саме тому розробка теоретичних підходів до організації обліку медичних установ є важливим та актуальним питанням.

Об'єктом дослідження є комунальний лікувально-профілактичний заклад «Чернігівська обласна лікарня». Є головною базовою установою, яка надає спеціалізовану допомогу населенню та організаційно-методичним закладам охорони здоров'я області.

Сучасний вітчизняний механізм оплати праці неефективний і потребує вирішення низки проблем через застосування вдосконалених правових засад на макро- і мікроекономічному рівнях. В Україні існує необхідність у радикальних змінах в організації й стимулюванні ефективності праці.

Значний внесок у вивчення теорії, методології обліку й аудиту розрахунків з оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів зробили такі відомі вітчизняні науковці, як П. Й. Атамас, М. Т. Білуха, Ю. А. Верига, С. Ф. Голов, Г. М. Давидов, В. П. Завгородній, А. В. Калина, М. В. Кужельний, Ю. А. Кузьмінський, О. А. Петрик, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, М. Г. Чумаченко, Ю. С. Цал-Цалко та ін.

Метою дослідження є дослідження теоретико-методологічних основ бухгалтерського обліку виплат медпрацівниками, а також розробка пропозицій щодо їх вдосконалення, узагальнення й критична оцінка чинних теоретичних положень, методики, організації та практики обліку й аудиту розрахунків з оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів, розробка рекомендацій з їх удосконалення та практичного використання для прийняття виважених облікових і управлінських рішень в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення визначеної мети в процесі проведення дослідження були поставлені й вирішені такі завдання:

- дослідити економічну сутність виплат працівникам та їх облік
- розглянути завдання обліку та аналізу виплат працівникам на підприємстві
- дослідити нормативно-правове забезпечення регулювання виплат працівникам підприємства
- оцінити організацію обліку виплат працівникам на досліджуваному підприємстві
- визначити напрями удосконалення організації обліку виплат працівникам на КНП «ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ЛІКАРНЯ» ЧОР
- запропонувати концептуальні підходи до удосконалення процесу внутрішньогосподарського контролю виплат працівникам

Об'єктом дослідження є процес організації обліку розрахунків з оплати праці на прикладі КНП «ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ЛІКАРНЯ» ЧОР.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку та аналізу розрахунків з оплати праці.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік і аудит розрахунків з оплати праці, офіційні статистичні дані, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних та зарубіжних учених з проблем бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці, матеріали досліджуваного підприємства.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, предмет і об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, визначене практичне значення результатів, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні положення обліку та аналізу виплат працівникам» Визначено, що оплата праці виступає одним з найголовніших соціально-економічних явищ. Питання оплати праці є найгострішими в період ринкових трансформацій. Актуальність досліджуваної теми зумовлена тим, що якісний підбір і створення належних умов праці персоналу, їх соціальна захищеність — важлива складова успіху діяльності будь-якого підприємства, установи чи організації.

Керівники бюджетних установ за згодою з комітетом профспілки можуть вводити відрядну оплату праці з метою посилення зацікавленості працівників у зростанні продуктивності праці, підвищенні рівня її нормування та якості робіт на ремонтних, машинописних, стенографічних, копіювальних та інших роботах. На рис. 1. приведені форми і системи оплати праці.

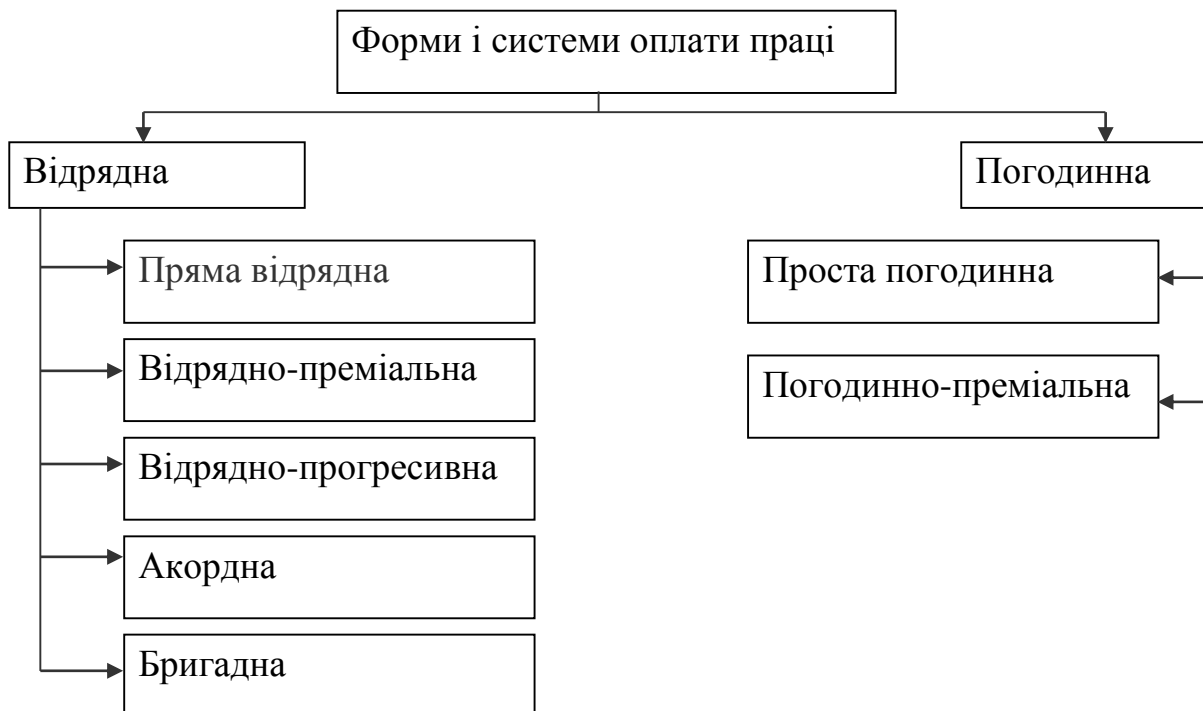

Рисунок 1.- Форми та системи оплати праці

Під словом система слід розуміти сукупність принципів, які служать основою любого вчення. По відношенню до оплати праці система включає два напрямки: організацію праці та нарахування заробітної плати.

Охарактеризовано законодавчу базу щодо оплати праці в Україні. Систематизовано системи і форми оплати праці, розкрито види утримань і нарахувань, які стягуються з роботодавця і найманих робітників, їх податкові ставки та інші норми і правила, що впливають на оплату праці. Питання організації оплати праці належить до компетенції керівництва підприємства. Тому система оплати праці має бути чітко сформульована й визначена у відповідному положенні про систему і умови оплати праці працівників підприємства.

Встановлено що одного боку, зарплата являє собою основне джерело доходів робітників, виступає основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а з іншої сторони, для роботодавців, виступає суттєвою часткою витрат на виробництво і ефективним засобом мотивації робітників з метою досягнення цілей підприємницької діяльності.

Проаналізовано системи і види внутрішнього контролю і виявлено багато проблем у внутрішньому контролі бюджетної установи. Однією із найважливіших є те, що персонал бюджетної установи приділяє незначну увагу підвищенню ефективності системи внутрішнього контролю бюджетної установи або взагалі практично відсутній внутрішній контроль чи внутрішній аудит.

У другому розділі роботи «Організація та методика обліку виплат працівникам КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР охарактеризовано стан медичної галузі в Україні. Реформи прийняті у минулі роки та у 2018 році поки не показуються позитивних результатів. Медицина в Україні знаходить на низькому рівні та має тенденцію до погіршення. Розглянуто можливі тенденції до розвитку системи охорони здоров'я України.

Проаналізовано баланс та фінансові показники закладу за 2017-2019рр. За результатами дослідження виявлено великі збитки та тенденцію до їх збільшення. Можливою причиною вважається проведення реформи медицини.

Зміни у структурі витрат та доходів, наведені у таблиці 1.

Таблиця 1. - Зміни у структурі доходів та витрат КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР

	2017	2018	2019	Зміна у структурі	
				2017/2018	2018/2019
ДОХОДИ					
Бюджетні асигнування	96,26	96,98	97,05	0,72	0,07
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	0,36	0,47	0,62	0,10	0,15
Інші доходи від обмінних операцій	0,35	0,37	0,37	0,02	0,00
Усього доходів від обмінних операцій	96,97	97,83	98,04	0,85	0,22
Інші доходи від необмінних операцій	3,03	2,17	1,96	-0,85	-0,22
Усього доходів	100,00	100,00	100,00		
ВИТРАТИ					
Витрати на виконання бюджетних програм	93,15	96,24	98,18	3,08	1,95
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	0,55	0,78	0,88	0,23	0,11
Інші витрати за обмінними операціями	0,44	0,32	0,23	-0,11	-0,09
Усього витрат за обмінними операціями	94,14	97,33	99,30	3,20	1,97
Інші витрати за необмінними операціями	5,86	2,67	0,70	-3,20	-1,97
Усього витрат	100,00	100,00	100,00		

Аналіз обліку оплати праці показав що у КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР використовується загальний план рахунків але з більшою деталізацією (до шести цифр). Наведено приклад деталізації рахунку 65 "Розрахунки з оплати праці". Також наведено приклад типових проводок по нарахуванню та виплаті заробітної плати. Згруповано всі надбавки та доплати які діють у закладі.

Збільшення законодавством мінімальної заробітної плати призвело до збільшення фонду оплати праці та середньомісячної заробітної плати медпрацівників. Продемонстровано нарахування заробітної плати одного з працівників закладу.

Облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Розгляд організації бухгалтерського обліку та аналіз положення про облікову політику показав що облікова політика на підприємстві оформлена положенням та наказом. Положення про облікову політику встановлює основні правила організаційної діяльності підприємств, організацій, установ та їхніх структурних підрозділів. Облікова політика закладу містить альтернативні варіанти господарського обліку, що закріплюється наказом.

У закладі використовується меморіально-ордерна форма. Суть меморіально – ордерної форми полягає у тому, що на підставі перевірених і згрупованих за певною ознакою первинних документів складають меморіальні ордери, в яких вказують кореспонденцію рахунків за здійсненою господарською операцією та її суму.

При меморіально-ордерній формі можна виділити загальну схему обліку (рис. 2.).

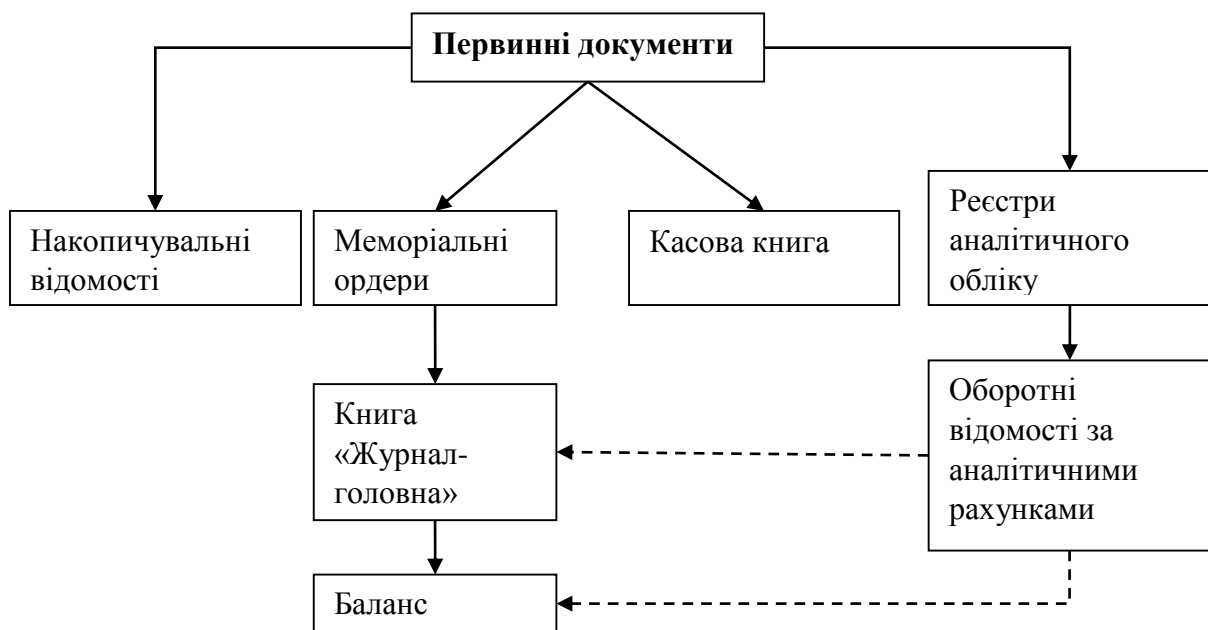

Рисунок 2. Меморіально-ордерна форма

Аналіз розрахунків з оплати праці виявив, що у закладі використовується погодинна форма оплати праці. Проаналізовано надбавки та доплати їх розміри та отримувачі. Наведено приклад розрахункового листа одного з працівників.

У третьому розділі «Напрями та шляхи удосконалення організації обліку оплати праці у КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР виявлено, що контроль на низькому рівні. Зовнішній або внутрішній аудит у закладі не проводиться. Тому запропоновано введення внутрішнього аудиту. Такий вид контролю націлений на правильність розрахунків та проведення постійного контролю в організації. Він дасть змогу не лише прорахувати точність розрахунків та відповідність облікових записів, а й надасть рекомендації щодо подальшої діяльності у даній сфері. Сформовано схему, за якою проведення контролю в КНП "Чернігівська обласна лікарня" ЧОР дасть змогу контролювати виплати заробітної плати.

Запропонована методика аудиту виплат працівникам надасть змогу вдосконалити контрольні процедури за підконтрольними об'єктами, описати алгоритмічну модель дій суб'єктів контролю, що оптимізує витрати їх часу та удосконалив контрольний процес в цілому, дана методика в основу якої покладено використання колективного договору як норми контролю зорієнтована на оперативну мобілізацію виявлених відхилень від нормативно закріплених виплат та прийняття відповідних заходів щодо їх попередження у наступних періодах діяльності.

Метою є удосконалення організації й управління КНП "Чернігівська обласна лікарня" ЧОР, виявлення і мобілізація резервів його зростання, експертна оцінка дотримання економічної політики закладу, включаючи облікову, оцінці функціонування внутрішньогосподарського контролю, який здійснюється всіма його структурними підрозділами. Також розроблено анкету аудитора для проведення самоперевірки.

Виявлено низький рівень координації між відділами через різні програмні продукти. Аналіз ринку доступних програмних продуктів показав що оптимальним варіантом є «ИС-ПРО». Запропоновано введення його у всьому

КНП "Чернігівська обласна лікарня" ЧОР. Це дасть змогу зменшити час на обробку, пересилку та зміни документів. Також дозволить бухгалтерії та управлінню закладом працювати єдиним механізмом. Пропозиції щодо покращення обліку оплати праці, шляхи досягнення та економічний ефект наведені у таблиці 2.

Таблиця 2 - Пропозиції щодо удосконалення обліку оплати праці КНП "Чернігівська обласна лікарня" ЧОР

Заходи	Шляхи досягнення	Економічний ефект
1	2	3
Напрями покращення оплати праці та стимулювання роботи		
Збільшення працівників бухгалтерського відділу	Прийняття на роботу додаткового співробітника	Зменшення навантаження на вже працюючих, підвищення якості роботи та швидкості виконання завдань
Оновлення програмного забезпечення	Перехід на автоматизовану та поєднану між відділами систему «ИС-ПРО»	Зменшення часу на обіг між різними підрозділами підприємства. Удосконалення процесу документообігу
Впровадження мотивації праці робітників бухгалтерії	Проведення аналізу виконаних робіт та нарахування премій на основі аналізу	Покращення якості виконаних робіт та зменшення часу на їх виконання.
Шляхи удосконалення організації обліку		
Удосконалення облікової політики	Оновлення у закладі Наказу про облікову політику. Уточнити при зміні яких нормативних актів можливе відхилення від положення.	Забезпечення надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства
Посилення контролю за обліковим апаратом	Введення у закладі внутрішнього аудиту. Відкриття додаткового відділу. Найняття 1 або 2 працівників.	Зменшення кількості помилок та надання більш точної інформації для прийняття управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

Заробітна плата - найважливіша частина всіх витрат бюджетних установ, а обробка виплат заробітної плати - одна з найскладніших у їхній системі обліку. При правильній організації бухгалтерського обліку заробітна плата забезпечує пряме співвідношення доходу з кількістю та якістю витраченої праці. Показники оплати праці дають загальну картину внутрішньої діяльності бюджетної установи та виступають засобом контролю за робочою силою.

Питання оплати праці підлягають численним нормам. Основним законом, який визначає природу та принципи винагороди, є Закон України «Про оплату праці». Основою оплати є тарифна система, яка включає тарифні мережі, тарифи, системи оплати праці та тарифні кваліфікаційні особливості. ДКСУ перевіряє діяльність бюджетних установ та створює служби внутрішнього контролю в межах самої установи.

На жаль на сьогоднішній день існує багато проблем у внутрішньому контролі бюджетної установи. Одним із найважливіших напрямів є те, що персонал бюджетної установи не приділяє уваги підвищенню ефективності системи внутрішнього контролю бюджетної установи або взагалі практично відсутній внутрішній контроль чи внутрішній аудит. Адже саме завдяки внутрішньому контролю можна своєчасно виявити помилки і факти шахрайства, а також вжити необхідні заходи щодо попередження можливих втрат бюджетної установи.

Практичні аспекти роботи були вивчені на матеріалі КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР. Стан медицини в Україні погіршується з кожним роком. Прийняті реформи мали б змінювати ситуацію на краще. Але достатнього ефекту досі не досягнуто. Сучасна українська медицина реформується так, що тільки самолікування і залишається громадянам доступним.

Аналіз фінансового стану закладу за 2017-2019 роки показав, що він не доотримує фінансування з бюджету останні 2 роки, а тому має дефіцит бюджету.

Основним документом, який визначає порядок організації оплати праці в установі, розмір основної та додаткової заробітної плати та порядок

преміювання працівникам, є Положення про оплату праці. Відрахування на заробітну плату представлені податком на доходи фізичних осіб, військовими зборами, профспілковими внесками тощо.

Типові форми документів використовуються для забезпечення первинного обліку. Аналітичний облік заробітної плати ведеться з урахуванням кожного працівника, видів виплат та відрахувань на картках - особових рахунків, що містять інформацію про нараховану суму, відрахування, виплати. Синтетичний облік фонду оплати праці працівників організовується за субрахунком 66. Наведені типові проводки у нарахування та виплати заробітної плати. Діяльність установи контролюється ДКСУ. Облік сум нарахованої заробітної плати та відрахувань на основі даних розрахункових (розрахунково-платіжних) відомостей відображається у «Меморіальному ордері № 5 Зведенні розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій».

В ході написання кваліфікаційної роботи було розглянуто можливість усунення виявлених недоліків через:

- введення та регулярне проведення внутрішнього аудиту;
- оновлення програмного забезпечення;
- оновлення наказу про облікову політику.

Запропоноване вдосконалення дозволяє оптимізувати роботу бухгалтерії, покращує процес контролю над документацією, забезпечить управлінський персонал достатньою інформацією, що дозволить своєчасно приймати управлінські рішення щодо виправлення негативних наслідків для попередження та уникнення порушень трудового законодавства у майбутньому

Таким чином з метою усунення виявлених проблем та недоліків у результаті дослідження було запропоновано шляхи їх вдосконалення. Впровадження даних методів у діяльність установи дозволяє поліпшити, та уніфікувати облік та контроль розрахунків з оплати праці.

АНОТАЦІЯ

Уланович Б.А. «Організація обліку, аналіз та аудит розрахунків з оплати праці» (КНП "Чернігівська обласна лікарня" ЧОР)

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2020.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних основ бухгалтерського обліку виплат медпрацівниками, а також розробка пропозицій щодо їх вдосконалення, узагальнення й критична оцінка чинних теоретичних положень, методики, організації та практики обліку й аудиту розрахунків з оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів, розробка рекомендацій з їх удосконалення та практичного використання для прийняття виважених облікових і управлінських рішень в сучасних умовах господарювання.

У першому розділі «Теоретичні основи організації обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці в бюджетних установах» наведено економічну сутність та зміст категорії оплата праці; розглянуто форми, системи та види оплати праці; огляд існуючих трактувань категорії «оплата праці» та їх класифікація; нормативно-правове регулювання обліку оплати праці в Україні в цілому та оплати праці працівників медичних установ зокрема.

У другому розділі «Організація обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці на КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР проведено аналіз розвитку медичної галузі, наведено загальну характеристику діяльності та аналіз фінансово-економічних показників КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР, розглянуто особливості нарахування і виплати заробітної плати медичним працівникам, види надбавок та доплат до посадового окладу; здійснена характеристика системи бухгалтерського обліку на КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР, організація нарахування оплати праці медичних працівників КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР та аналіз і контроль розрахунків з оплати праці.

У третьому розділі «Шляхи та напрями удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР наведено заходи по удосконаленню організації обліку розрахунків з персоналом в бюджетних установах в цілому та КНП «Чернігівська обласна лікарня» ЧОР зокрема.

Ключові слова: оплата, облік, закон, заклад, медицина, бюджетна установа.